

BEHROUZ BOOCHANI

Cap altre amic que les muntanyes

Traducció de Josefina Caball

VICTORIAN PRIZE FOR LITERATURE

VICTORIAN PREMIER'S PRIZE FOR NONFICTION

NATIONAL BIOGRAPHY AWARD

PREMI ESPECIAL ALS NEW SOUTH WALES
PREMIER LITERARY AWARDS

Raig verd
editorial

BEHROUZ BOOCHANI

Cap altre
amic que les
muntanyes

Traducció de Josefina Caball

Escrit des de la Presó
de Manus

 LLEGIR EN CATALÀ
ASSOCIACIÓ D'EDITORIALS INDEPENDENTS

Raig verd
editorial

*Per a Janet Galbraith,
que és un ocell*

Prefaci

Cap altre amic que les muntanyes mereix ocupar un lloc al prestatge de la literatura de presons al costat d'obres tan diverses com De profundis, d'Oscar Wilde; Quaderni del Carcere, d'Antonio Gramsci; Into the Smother, de Ray Parkin; The Man Died, de Wole Soyinka; i Letter from Birmingham Jail, de Martin Luther King, Jr.

Que existeixi aquest llibre, escrit en persa pel jove poeta kurd Behrouz Boochani en condicions de reclusió, turment i patiment prolongats, és un veritable miracle de coratge i de tenacitat creativa. Boochani no el va escriure en paper ni amb un ordinador sinó teclejant en un telèfon, i el va treure de l'illa de Manus d'amagat per mitjà de milers de missatges de text.

Per fer-nos el càrrec de l'abast de la proesa de Boochani, hem de ser conscients de la dificultat del poeta per crear, del fet que gairebé era impossible que aquesta obra pogués existir. El nostre Govern ho ha fet tot per deshumanitzar els demandants d'asil. Ens n'amaguen els noms i no en sabem res. A Nauru i a l'illa de Manus aquestes persones viuen en un zoològic de crueltat. Els han arrabassat el sentit de la vida.

Tots aquests presos eren persones que van ser empresonades sense càrrecs, sense condemna ni sentència. És un destí totalment kafkià que sol tenir l'efecte tan cruel d'anorrear tota esperança, l'objectiu dels carcellers australians.

I així, el crit de llibertat es va transformar en carn carbonitzada quan Omid Masoumali, un noi de vint-i-tres anys, es va immolar calant-se foc en un acte de protesta; i també en els crits de Hodan Yasin, una noia de vint-i-un anys, quan també es va immolar.

En això ens hem convertit nosaltres, Austràlia.

En els precés desatesos d'una dona violada a Nauru.

En una noia que es va cosir els llavis.

En un nen refugiat que es va gravar un cor a la mà sense saber per què.

Behrouz Boochani es va rebel·lar d'una altra manera. Perquè l'única cosa que els carcellers no podien destruir-li era la fe que tenia en les paraules, en la seva bellesa, en la necessitat dels mots, en la possibilitat que oferien, en el seu poder alliberador.

I així, mentre va estar empresonat, Behrouz Boochani va començar una de les trajectòries més singulars del periodisme australià: informar del que passava a l'illa de Manus mitjançant piulades, missatges de text, vídeos de mòbil, trucades i missatges electrònics. D'aquesta manera, va desafiar el Govern australià, que maldava per impedir que s'escampessin les versions dels refugiats i que intentava constantment negar l'accés a l'illa de Manus i a Nauru als periodistes, fins a l'extrem que, durant un temps, va aplicar el draconiana article 42 de l'*Australian Border Force Act* (Llei de la Força Fronte­rera d'Austràlia), pel qual es podien empresonar durant dos anys els metges o assistents socials que fessin públics casos de pallisses, d'abús sexual a criatures, de violacions o d'un tracte cruel.

Les paraules de Boochani van aconseguir arribar arreu del món, es van sentir a l'altra banda dels oceans, malgrat els crits estridents dels nombrosos propagandistes a sou. Amb només la veritat i un telèfon a la mà, un refugiat detingut va alertar el món del greu crim d'Austràlia.

Behrouz Boochani ha escrit un llibre estrany i terrible que descriu el destí d'un home jove que ha passat cinc anys a l'illa de Manus, presoner de les polítiques sobre refugiats del Govern australià, unes polítiques en les quals els dos partits majoritaris han competit públicament en crueltat.

Aquest llibre és de mal llegir per a qualsevol australià. Presumim de ser un país decent, bondadós, generós, en el qual

hi ha igualtat de drets. Cap d'aquestes qualitats és evident en el relat de Boochani, que ens parla de fam, misèria, pallisses, suïcidis i assassinats.

Mentre llegia les descripcions del comportament dels guàrdies australians de Manus, em va venir al cap el record dolorós de les descripcions que el pare feia de la manera com els tractaven els comandants japonesos dels camps de presoners de guerra en què tant van patir ell i molts altres presos.

Com ens hem tornat, si ara som nosaltres qui cometem aquesta mena de crims?

Cal passar comptes pels fets que es descriuen en aquestes pàgines. Algú ha de respondre per aquests crims. Perquè si ningú no ho fa, la història ens ensenya que, sense cap mena de dubte, algun dia a Austràlia es repetirà la injustícia de l'illa de Manus i de Nauru a una escala molt més gran i infinitament més tràgica.

Algú és responsable del sofriment del qual aquest llibre és un testimoni pertorbador, i és aquest algú, i no pas els innocents, qui hauria de ser a la presó.

Però aquest llibre és molt més que un *j'accuse*. És la profunda victòria d'un poeta jove que ens ha demostrat que les paraules encara són molt importants. Austràlia li va empresonar el cos, però ell ha mantingut sempre l'esperit d'un home lliure. Les seves paraules han esdevingut irrevocablement les nostres paraules, i d'ara endavant la nostra història haurà de respondre dels fets que ens descriu.

Espero poder rebre algun dia Behrouz Boochani a Austràlia com el que crec que ha demostrat ser en aquestes pàgines: un escriptor. Un gran escriptor australià.

Richard Flanagan, 2018

Descàrrec de responsabilitat

Amb aquest llibre, l'autor ofereix un relat sincer de l'experiència al Manus Island Regional Offshore Processing Centre (Centre Regional de Tramitació Extraterritorial de l'Illa de Manus) d'Austràlia, i descriu amb veracitat l'experiència de primera mà del que implica estar detingut dins d'aquest sistema. No tot es pot revelar, sobretot hi ha certs límits quan es parla d'altres detinguts. Ens ha semblat que no n'hi havia prou, de canviar detalls com el color dels cabells o dels ulls, l'edat, la nacionalitat, el nom, etc., per velar la identitat dels més vulnerables dins del sistema. Cap detingut ni refugiat que apareix en aquest llibre es basa en un individu concret, per més detallats que siguin els seus casos. No són individus disfressats. Els seus trets no són reals. Les seves identitats són totalment inventades. Són personatges compostos, un collage creat a partir de diversos fets i nombroses anècdotes, i sovint es basen en la lògica de l'al·legoria, no del reportatge. Els detalls referents als dos homes que van morir a Manus, Reza Barati i Hamid Khazaei, són de domini públic i, per tant, apareixen amb el seu nom real com a mostra de respecte.

A la claror de la lluna El color de l'angoixa

*A la claror de la lluna,
una ruta desconeguda,
un cel del color de l'angoixa intensa.*

Dos camions porten uns passatgers neguitosos i espantats per un laberint sinuós i rocallós. Avancen a tota velocitat per una carretera envoltada de selva, mentre els tubs d'escapament fan uns espetecs esfereïdors. Han tapat els vehicles amb roba negra de manera que només puguem veure els estels del cel. Dones i homes seuen de costat, amb les criatures a la falda... mirem amunt, cap al cel del color de l'angoixa intensa. Ben sovint, algú canvia una mica de posició al terra de fusta del camió perquè la sang li circuli més bé pels músculs esgotats. Estem cansats de seure, però cal que conservem forces per aguantar la resta del viatge.

Fa sis hores que sec sense bellugar-me, amb l'esquena repenjada a la paret de fusta del camió i sentint un vell beneit que es queixa dels contrabandistes de persones i deixa anar tot de blasfèmies per la boca esdentegada. Tres mesos de vagar afamats per Indonèsia ens han dut a aquesta situació miserable, però, si més no, ara circulem per aquesta carretera que travessa la selva, una carretera que ha d'arribar fins a l'oceà.

En un racó del camió, a prop de la porta, han improvisat una paret de roba; una mena de mampara protectora darrere la qual les criatures poden fer pipí en ampolles d'aigua buides. Uns quants homes arrogants van darrere la mampara i després llencen ampolles plenes d'orina, però ningú no en fa cas. Les dones no es mouen del lloc on seuen. També deuen

tenir ganes de fer un riu, però potser la idea de buidar la bufeta darrere la mampara no els fa gens de gràcia.

Moltes dones tenen els fills en braços mentre pensen en el perillós viatge per mar que faran. Les criatures boten amunt i avall i se sobresalten amb les sacsejades del camió quan passem pels sots i bonys de la carretera. Fins els més petits intuïxen el perill. Es coneix en el to dels esgarips que fan.

*El fragor del camió,
els dictats del tub d'escapament,
por i angoixa.
El xofer no vol que ens aixequem.*

Un home prim i d'aspecte fosc, castigat pels elements, s'està dret vora la porta i, de tant en tant, demana silenci amb gestos. Però dins del vehicle se senten els plors de les criatures, les mares que miren d'apaivagar-los i el terrabastall esferidor del tub d'escapament.

L'ombra amenaçadora de la por ens aguditza els instints. Les branques dels arbres de vegades amaguen el cel, de vegades el desvelen, mentre avancem a tot gas. No estic segur del tot de quina ruta seguim, però suposo que la nau en què hem d'embarcar per arribar a Austràlia és en alguna costa llunyana del sud d'Indonèsia, en algun punt a prop de Jakarta.

Durant els tres mesos que vaig passar a la zona de Kalibata City de Jakarta i a l'illa de Kendari, sovint sentia notícies de barcasses que s'havien enfonsat. Però sempre pensem que aquestes desgràcies només passen als altres; costa de creure que pots trobar la mort.

Ens pensem que la nostra mort serà diferent de la dels altres. Jo no puc imaginar-me-la. Que potser els camions d'aquest comboi que va a tota velocitat cap a l'oceà són missatgers de la mort?

No,
no mentre hi vagin infants.
Com és possible?
Com ens podríem ofegar a l'oceà?
Sé del cert que la meva mort serà diferent,
que serà en un entorn més tranquil.

Penso en altres barques que s'han enfonsat fa poc a les profunditats del mar.

*Cada cop sento més angoixa.
Que no portaven criatures, aquelles barques?
Que no eren com jo, les persones ofegades?*

Els moments com aquests desperten una mena de força metafísica interior, i el fet de la mortalitat se'n va del pensament. *No, no pot ser que em rendeixi a la mort tan fàcilment.* Estic destinat a morir en un futur llunyà i no pas ofegat ni de cap altra manera semblant. Estic destinat a tenir una mort especial, quan jo vulgui. Decideixo que la meva mort ha de ser un acte voluntari; m'ho proposo, en el fons de l'ànima.

La mort s'ha de poder triar.

*No, no vull morir.
No vull renunciar a la vida tan fàcilment.
La mort és inevitable, ja ho sabem,
és part de la vida.
Però no vull sucumbir a la inevitabilitat de la mort,
sobretot tan lluny de la meva mare pàtria.
No vull morir allà fora, envoltat d'aigua
i més aigua.*

Sempre havia pensat que moriria al lloc on vaig néixer, on em vaig criar, on he passat tota la vida fins ara. És impossible imaginar que pots morir a mil quilòmetres de la terra de les

teves arrels. Quina manera més terrible i miserable de morir; una pura injustícia, una injustícia que em sembla totalment arbitrària. Jo, és clar, dono per fet que a mi no em passarà.

Un home jove i la seva xicota, l'Azadeh,²⁴ van al primer camió. Els acompanya el nostre conegut mutu, el Noi dels Ulls Blaus. Tots tres guarden records dolorosos de la vida que han hagut de deixar enrere, a l'Iran. Quan els camions ens han vingut a recollir al lloc on ens estàvem, els dos homes han llançat l'equipatge a la part posterior del camió i s'hi han enfilat com soldats. Durant els tres mesos que hem passat a Indonèsia, ells sempre han anat un pas més endavant que els altres refugiats. Paradoxalment, a l'hora de buscar una habitació d'hotel, d'aconseguir menjar o d'anar fins a l'aeroport, aquest tret eficient sempre els era, en certa manera, desavantatjós. Una vegada que havíem d'agafar un vol cap a Kendari, també van anar abans que ningú a l'aeroport, però quan hi van arribar uns agents els van confiscar els passaports, cosa que els va fer perdre el vol, i van haver de rondar pels carrers de Jakarta dos dies, obligats a demanar almoina per poder menjar.

Ara també van al davant de tot, circulant a la velocitat de la llum, viatjant al capdavant de tothom, solcant vents forts. Els tubs d'escapament dels camions rugeixen mentre es dirigeixen cap a l'oceà. Sé que el Noi dels Ulls Blaus arrossega una por ancestral al cor des que va sortir del Kurdistan. Quan érem a Kalibata City, a les nits, tancats en blocs de pisos municipals, fumàvem en balcons diminuts i parlàvem del que pensàvem del viatge que havíem d'emprendre. Ell em va confessar la por

24 A l'Iran Azadeh és un nom de dona relacionat amb el mot persa *āzādi*, que vol dir llibertat. (Totes les notes són de l'autor excepte quan s'indica.)

que li feia l'oceà; les aigües furients del riu Seymareh, a la província d'Ilam,²⁵ es van endur la vida del seu germà gran.

... Un dia calorós d'estiu de la seva infantesa, el Noi dels Ulls Blaus acompanya el seu germà gran a la part més fonda del riu, on han llançat les xarxes de pesca la nit abans. El seu germà se submergeix dins l'aigua profunda; el seu cos forada l'aigua com un roc feixuc que cau al riu. De sobte, s'aixeca una onada i en el deixant, pocs instants després, tan sols s'hi veu la mà, que demana ajuda al Noi dels Ulls Blaus. Com que és petit, el Noi dels Ulls Blaus no aconsegueix aferrar la mà del seu germà. Només plora i plora; plora durant hores amb l'esperança que el seu germà sortirà a la superfície. Però ha desaparegut. Al cap de dos dies treuen el seu cos del riu tocant el dhol, un tambor tradicional que serveix per a transmetre missatges. El so del dhol persuadeix el riu a tornar el cadàver negat: una relació musical entre la mort i la natura...

El Noi dels Ulls Blaus porta dins seu aquest vell record malaltís en aquest viatge. L'aigua li fa una por espantosa. Així i tot, aquesta nit es dirigeix a tot drap cap a l'oceà per embarcar-se en un viatge de gran magnitud. Un viatge ominós per sota del qual hi ha aquest terror immens i antic...

Els camions travessen a gran velocitat la selva densa i destorben el silenci de la nit. Havent passat tantes hores asseguts al terra de fusta del camió, el cansament es reflecteix en tots els rostres. Una o dues persones han vomitat i han tret tot el que han menjat en envasos de plàstic.

En un altre racó del camió hi ha una parella de Sri Lanka amb una criatura de mesos. La majoria dels passatgers són iranians, kurds, iraquians, i tots semblen fascinats per la presència d'una família singular. La dona té els ulls foscos i és d'una bellesa extraordinària. S'està asseguda amb la criatura, que encara mama, als braços. El seu company mira de conso-

25 Una de les trenta-una províncies de l'Iran que, situada a l'oest del país, fa frontera amb l'Iraq i amb part de la regió del Kurdistan.

lar-los; els cuida tan bé com pot. Té la necessitat de demostrar a la dona que els dona suport. Durant tot el viatge, sembla que l'home vulgui tranquil·litzar-la fent-li massatges a les espatlles i abraçant-la fort quan el camió trontolla per culpa dels sots de la carretera. Però és evident que a la dona només la preocupa la criatura.

*L'escena en aquest racó
és amor,
esplendorós i pur.*

Però la dona està pàl·lida i, en un moment determinat, per-boca dins d'un envàs que li porta el marit. No conec el passat d'aquesta parella. Qui sap si el seu amor duia implícites les dificultats que els han portat fins a aquesta nit esfereïdora? És evident que el seu amor ho ha suportat tot; això es veu en la cura que tenen del nen. Sens dubte, el cor i els pensaments d'aquesta parella també estan marcats per les experiències que els han empès a fugir de la seva terra.

Als camions hi ha mainada de totes les edats. Criatures a les portes de l'edat adulta. Famílies senceres. Un kurd detestable, cridaner i sense cap consideració pels altres, obliga tothom a respirar el fum del seu cigar durant tot el viatge. L'acompanya la seva dona, molt demacrada, un fill adult i un de petit que és un torracollons. Aquest nen té els trets físics de la mare i el caràcter del pare. Martiritza a tots els del camió amb els seus crits, comportant-se com si tot fos de broma, i molesta tothom amb la seva impaciència i mala educació. Fins i tot treu de polleguera el contrabandista de persones, que l'escridassa. «Segur que quan aquest nen sigui gran serà cent vegades més desconsiderat que el seu pare», penso.

Els camions redueixen la velocitat; sembla que hem arribat al límit de la selva i som a la vora del mar. El contrabandista de persones comença a moure les mans febrilment: tothom ha de callar.

El vehicle para.

Silenci... silenci.

Fins i tot el nen torracollons entén que no ha de fer soroll. La nostra aprensió està justificada; ens fa por que la policia ens enxampi. Moltes vegades han detingut la gent a la platja, just abans que poguessin pujar a la barca.

Ningú no fa gens de soroll. El petit singalès s'aferra en silenci al pit de la seva mare; mira però no mama. El mínim soroll o plor ho espatllaria tot. Tres mesos de vagar, desplaçats i afamats, per Jakarta i Kendari. Tot depèn del silenci.

La fase final.

A la platja.

Fins ara he suportat quaranta dies de passar gana al soterrani d'un hotel diminut de Kendari. Aquesta ciutat ha estat des de sempre un pol d'atracció per als refugiats, perquè és un punt de connexió, un lloc des del qual és fàcil negociar el següent viatge. Quan vaig arribar-hi, Kendari es veia desolada com un cementiri.

Ara hi havia tanta policia a tot arreu que em vaig haver d'amagar al soterrani d'un hotel. Se'm van acabar els diners i la gana va començar a afectar-me el cos i l'ànima. Em despertava d'hora i devorava una torrada, un tall de formatge i una tassa de te bullent amb munts de sucre. Era l'única cosa que trobava per menjar, l'única cosa que m'ajudava a passar el dia i la nit. La policia que patrullava per la ciutat ens buscava fins i tot a sota les pedres; no podia relaxar-me ni un segon. Ficaven tothom qui trobaven a la presó i al cap d'uns quants dies els deportaven. Fa mal de només imaginar-s'ho. Tornar al punt de partida seria una sentència de mort.

Així i tot, els últims dies que vaig estar a Kendari, esmorzava i aprofitava el moment per sortir de l'hotel. A les hores humides abans que claregés el dia, estava segur que la ciutat

dormia i que no trobaria cap policia tafaner pel camí que agafava per endinsar-me a la selva.

Travessava una carretera curta asfaltada —sempre tremolant de por— i m'endinsava en uns boscos silenciosos delimitats per tanques de fusta. Crec que eren propietat privada; de només ser-hi, em sentia com si cometés un delictes, però no va aparèixer mai ningú. Al mig d'una plantació immensa de cocoters, hi havia una caseta bonica. Sempre hi veia un home baix, envoltat d'un munt de gossos curiosos que no paraven de moure la cua. L'home em somreia i em saludava amb la mà. Aquell somriure amable m'ajudava a continuar baixant pel camí sense asfaltar que travessava la plantació amb una sensació de seguretat.

Un tronc molt gros havia caigut vora el camí, a prop d'un arrossar negat d'aigua. M'hi asseia, encenia un cigarret, contemplava l'entorn natural i allunyava els pensaments tumultuosos i la gana. Quan acabava el cigarret, el sol ja començava a enlairar-se i jo me'n tornava a l'hotel pel mateix camí que travessava la selva. L'home baix em saludava altre cop amb aquell somriure afable. Els cocoters que s'alçaven vora el camí i el petit arrossar verd del final del camí, els moments bonics que hi passava, ara són per a mi una imatge divina.

La meva vida aquests últims tres mesos ha estat bàsicament una vida de por, tensió, fam i desplaçament, però també d'unes quantes hores assegut al tronc d'aquella plantació divina. Aquests tres mesos volàtils han culminat ara en aquest moment paralitzador en què el plor d'un infant ens podria retornar al punt de partida del viatge.

El camió recorre uns quants metres per la costa silenciosa, després apaga el motor. Avança per la platja a poc a poc, com un caçador, després es queda parat i silenciós. El cor se m'accelera. Tot podria anar-se'n en orris en un no res.

M'estrenyo la motxilla contra el pit, preparat per saltar del camió, preparat per a una persecució, per a una fugida en aquesta platja fosca i desconeguda. Encara que la policia ens trobi, no puc anar a la presó. Em vénen a la memòria les experiències d'altres desplaçats que m'han explicat aquests últims mesos. «La policia no dispara mai bales... Quan t'ordenen que t'aturis, has de córrer tant com puguis. No et quedis quiet». Tinc els cordons de les sabates ben lligats.

El camió es torna a posar en marxa i va una mica més enllà. Una empenta més i ja serem a l'oceà. Estic nerviós com un nen, això em turmenta. Vull que l'home de pell endurida i morena ens mani que baixem del camió, però està ocupat conversant amb el conductor mentre amb la mà ens indica que no fem soroll. El nen torracollons no para de riure per sota el nas. Probablement és l'únic que no té por, per a ell això només és un joc emocionant.

El matrimoni singalès s'abraça per la cintura. Ofereixen una imatge tranquil·litzadora, asseguts tots dos amb el cap recolzat l'un en l'altre.

*Un sentiment reconfortant;
dos cossos fosos: braços, cintures i caps,
tots dos fosos l'un en l'altre,
el seu vincle enfortit,
units en la resistència,
suporten l'angoixa.*

Deixant anar un altre grinyol, més fort aquest cop, el camió avança i s'atura al cap de cent metres encara no. El motor rugeix; el camió és un caçador que malda per atrapar la presa, udola amb fruïció ara que la té a l'abast.

El contrabandista de pell castigada pels elements ens mana que baixem. Jo soc al final del camió amb el Beneit Esdentegat i, com que no volem quedar atrapats entre les dones i la canalla que surten indecisos pel darrere, saltem pel costat

del camió. Torna la remor de veus, i el xivarri dels homes i les dones i els crits de les criatures torben la quietud de la platja.

No veiem les cares dels contrabandistes de persones que van davant nostre i que mouen les mans per guiar-nos cap a l'oceà. A crits ens diuen que callem. Som una colla de lladres a la nit que intenta anar a l'altra banda tan de pressa com sigui possible.

El Noi dels Ulls Blaus i l'Amic del Noi dels Ulls Blaus van, com sempre, al davant de tots. S'esperen a la platja amb les motxilles al costat. Els contrabandistes ens fan córrer. La fressa de les onades de l'oceà rogent ofega els altres sorolls. Aquesta és la primera vegada que veig l'oceà a Indonèsia, després de tres mesos temibles d'aeroports i de ciutats costaneres.

Hem arribat a l'oceà.

Les ones embogides van i venen al llarg de la platja.

Semblen eternes.

A pocs metres del mar descansa un barca petita;

No hi ha temps per perdre.

Ens hem d'embarcar.

Muntanyes i onades

Roures de fulla de castanyer i mort

Aquell riu... Aquest mar

*Quan els humans lluiten pel territori
sempre se sent pudor de violència i de sang vessada,
encara que la lluita sigui per un espai de la mida d'un cos
en una petita embarcació
i només per un període de dos dies.*

Al pont hi ha molta confusió. La pugna entre els homes que competeixen frenèticament per aconseguir un lloc per seure ha arribat al punt màxim. El Beneit Esdentegat i el Pingüí s'han estirat al costat de la cadira del capità i han deixat un espai lliure per a una altra persona. Deixo la motxilla entre els cossos cansats d'aquells dos homes i m'hi repenjo. Després de tantes hores de seure al terra de fusta tan dur del camió, és un descans poder posar el cul adolorit en un lloc relativament còmode.

Tots els homes més joves han trobat un lloc per seure, després d'una competició que em sembla inútil. Han ocupat tot el terra de les cambres que serveixen de dormitoris i les famílies ara es veuen obligades a amuntegar-se a l'extrem de l'embarcació.

L'Amic del Noi dels Ulls Blaus s'acomoda vora la seva xicota, l'Azadeh, al lloc que potser és el pitjor de la barca. Tot i que hi ha pujat abans que ningú, al final s'ha d'encabir al costat de les famílies. Per descomptat, ho justifica dient que l'Azadeh no hauria de jeure en una cambra entre homes joves que no li traurién els ulls de sobre. El Noi dels Ulls Blaus ha aconseguit el lloc millor, just a la vora del capità, amb un coixí vell d'escuma tret d'alguna cadira.

Els homes joves escridassen i insulten les poques famílies que hi ha a l'espai de dormir i també les obliguen a seure a l'extrem de l'embarcació. Fins i tot fan fora el matrimoni singular d'una cambra, i de resultes d'aquest altercat injust es queden sense un lloc per seure. Durant molta estona s'estan drets amb la criatura i en busquen un a l'extrem de la barca, mentre els altres els miren fixament sense cedir.

En aquella punta de l'embarcació veig que la gent es baralla per trobar un bon lloc per seure. Escridassen totes les dones amb covardia; és totalment impropri. Tots els punts són humits i incòmodes, i no veig clar de què serveix tant de soroll i de cridòria. Entre tantes confrontacions i baralles, la família singalesa ho té malparat.

Enmig de l'enrenou, mentre les dones i les criatures miren d'instal·lar-se als seus espais durs i incòmodes, la barca salpa; com una euga prenyada i feixuga que travessa a mig galop una fosca praderia d'aigua.

Ens dirigim cap a Austràlia.

El meu lloc no és dolent del tot. Descanso el cap a la motxilla. Estic a un pas del capità, només. Puc veure fàcilment el rumb que seguim a la seva brúixola, cap al sud, i les milles que recorrem, cosa que em dona una falsa sensació de seguretat.

La barca navega a poc a poc, amb calma, per sobre de petites ones mentre es va allunyant de la platja. El xivarri s'ha acabat i el silenci cau damunt de l'embarcació. L'única cosa que se sent és el ritme de les ones que colpegen la proa. Amb l'ajuda de la claror feble que surt del llum que hi ha a sobre del cap del capità, veig un munt de persones esgotades que dormen les unes al costat de les altres. El llarg viatge a través de la selva i els sotrats constants del camió les han deixat a totes ben baldades i ara jeuen formant files. Una barreja de cares cansades.

*Les dimensions d'una barca,
onades desconegudes,
onades d'un oceà forà.*

El cel és més brillant. De mica en mica, apareixen a l'horitzó distant uns raigs febles, trèmuls i daurats. L'ajudant del capità va i ve de la sala de màquines, i hi ha uns quants homes més que s'estan drets per allà a la vora. Veig l'Amic del Noi dels Ulls Blaus assegut a l'extrem de la barca. És el retrat orgullós de la joventut. Amb el cap de l'Azadeh a la falda, mira les ones i les cares cansades del voltant. Un individu jove que porta una cua seu al costat d'una mena de marc de finestra en una de les cambres. La seva dona dorm a prop seu. L'home observa l'Amic del Noi dels Ulls Blaus, que s'aferra a la vora de la barca amb totes dues mans. El Noi dels Ulls Blaus s'està dret al costat del capità i s'entreté menjant una bossa de pomes vermelles. A popa, hi ha un home jove despert, un individu musculós i robust. La seva dona i el seu fill recolzen el cap en un dels seus braços immensos.

Però aquests són els únics homes que es resisteixen a dormir. Sembla que la son no s'apodera dels seus cossos. Fins i tot el Beneit Esdentegat, que sempre deixa anar absurditats per la boca sense dents, ara calla; dorm rebentat i amb el cap a l'estómac del Pingüí, que té els peus més oberts cap enfora que mai. Els joves cepats, els més vociferants i arrogants quan insultaven les dones i la canalla al moment de pujar a bord, ara jeuen ben adormits. La família kurda també dorm. Fins i tot el nen torracollons s'ha quedat sense energia. Sembla un cadàver que dorm profundament, tot i que ara la seva cara té l'aspecte innocent dels infants.

*És un son que transcendeix el son ordinari,
que indueix a la inconsciència.
Cares pàl·lides
amb baves a la boca.*

Els ulls se'm tanquen, però no hi ha res com la curiositat, l'aventura o la por per mantenir-me despert. El meu tarannà em fa estar alerta i enèrgic i no em deixa descansar. No

em puc quedar quiet en un lloc. Surto del pont i camino una estona entre els cossos immòbils, d'una punta de l'embarcació a l'altra. És un caos. Hi ha tot de cossos cargolats els uns amb els altres. Fins i tot les fronteres físiques normals entre famílies s'han esborrat. Els homes jeuen als braços de la dona d'un altre, les criatures jeuen damunt del pit o del ventre de desconeguts. Sembla que tots hagin oblidat els crits i els insults d'una estona abans i tota l'energia esmerçada a establir un ordre segons el gènere, perquè ara tot s'ha desbaratat. La sobirania de les ones ha esfondrat el marc moral. Fins i tot s'ha desfet la família singalesa jove, que potser de tots els que anem a bord són els que tenen un vincle més estret. El marit és als braços de l'home que té al costat, la dona reposa el cap al bíceps d'un altre home i la criatura està entravessada sobre les cuixes d'una altra dona.

Ara s'ha fet de dia i veig que l'embarcació ha recorregut un bon tros, comparable a l'extensió d'un golf petit, en poques hores, i ja no es veu la costa. Tan sols uns quants vaixells i barques de pescadors destorben la pau del mar. És evident que som en aigües indonèsies, a prop encara de la costa, però les onades cada cop són més grosses i violentes i comencen a sacsejar-nos. El capità esquiva les ones amb destresa; la cara, cremada pel sol, se li enfosqueix mentre governa la barca entre els camps d'onades enormes, però sempre té el cigarret encès. El seu ajudant va amunt i avall entre la sala de màquines i el pont. Els cabells li comencen a grisejar però rep ordres del seu jove capità i les compleix amb alacritat dins de la sala de màquines.

A mesura que ens anem allunyant més de la costa i ens anem endinsant en la immensitat de l'oceà, les onades es tornen més bel·ligerants. Després, la motobomba petita que hi ha al costat de babord de la barca, la que treu aigua de la sala de màquines, emmudeix. És el pitjor incident que pot passar a una embarcació que porta totes aquestes persones adormides. L'ajudant del capità de seguida s'ocupa de la motobomba inactiva, n'estira la corda d'arrencada una vegada i una altra

amb tota la rapidesa i força que li permeten els músculs. Però a cada moment el motor gruny i s'apaga.

Tot s'ha acabat. Sento que el capità suggereix de tornar. No puc ni imaginar la possibilitat de tornar a la costa, un lloc marcat per la manca d'habitatges i per la por de la gana. El perill de ser detingut per la policia corrupta d'Indonèsia i de ser deportat al lloc del qual he fugit em fa pànic. El Noi dels Ulls Blaus, que s'està dret vora el capità, li respon a crits que no queda altre remei que continuar endavant: no podem recular.

El Jove de la Cua maleeix el capità. «Només hi ha una opció: continuar en la mateixa direcció peti qui peti!» El capità aguanta el timó però fa un gest com si es tallés el coll per indicar que això seria la mort. Tot i que és jove, ha navegat per molts mars. Mira de fer-nos entendre els perills del risc que volem assumir. Però no pot convèncer ningú, malgrat la seva experiència.

*Hem pres una decisió:
prosseguir l'aventura.
Sentim que hem cremat les naus.
Només queda una opció,
només un camí endavant,
avançar,
endinsar-nos en la immensitat de l'oceà.*

Ara els homes que estem desperts hem de fer la feina de la petita motobomba i hem de buidar l'aigua que entra per una via que hi ha al buc. L'ajudant del capità ens dona dues galledes petites i va a la sala de màquines. El Noi dels Ulls Blaus s'està a l'escala que porta a la sala de màquines i jo em situo a fora, a prop de la borda, per fer una cadena de tres. L'ajudant del capità omple la galleda d'aigua i la passa al Noi dels Ulls Blaus, el qual me la passa a mi. Mantenim un ritme enèrgic, fins i tot enmig de les onades embravides que ens comencen a envoltar.

L'aigua entra pel forat, nosaltres omplim una galleda, ens la passem d'unes mans a les altres i l'aboquem al mar. Així que he buidat una galleda n'arriba una altra. L'ajudant del capità és tan ràpid que no trigo a quedar esgotat. Només veig galledes d'aigua, braços morens que passen les galledes i la cara jove i espantada del Noi dels Ulls Blaus.

Muntanyes d'onades que s'alcen i cauen.

No podem fer-hi res; l'aigua va entrant a la sala de màquines i ja és mig plena; hauríem d'haver evitat que el nivell pugés tant. L'Amic del Noi dels Ulls Blaus i el Jove de la Cua són a l'altre costat de l'embarcació, atrafegats amb la bomba d'aigua espatllada. En comproven l'oli i miren de fer anar la corretja i les manovelles, que s'entossudeixen a no respondre.

I aquesta lluita dura per la supervivència té lloc mentre tots els altres passatgers dormen a la coberta. Aboquem l'aigua de les galledes a les onades rugents. Mentre les buidem, concebem esperances i ens animem. Però la nostra fortitud depèn del nivell d'aigua.

A l'altre costat de l'embarcació, on hi ha l'Amic del Noi dels Ulls Blaus, la bomba d'aigua s'engega unes quantes vegades, però de seguida es torna a apagar. L'Amic del Noi dels Ulls Blaus i els altres la desmunten i la tornen a muntar diverses vegades. Tota la seva energia se centra en les peces d'aquest aparell petit i horrorós. Cada soroll que fa la bomba dona esperança. Cada vegada que s'apaga, es torna a imposar el so detestable de les ones que, implacables, s'estavellen contra el buc de la nostra embarcació.

Tot l'esforç culmina finalment en un grinyol estrident i la bomba s'espatlla del tot. Ara sabem del cert que no té remei. La primera línia de la nostra guerra injusta contra l'oceà, la nostra lluita per abraçar la vida, es concentra en un sol punt: el forat que hi ha al fons de l'embarcació i que cada segon que passa es va eixamplant.

Però quan miro, veig que l'aigua va disminuint amb cada galleda que buidem. Ja veiem el terra de la sala de màquines.

S'ha girat la truita, i sento que ho podem fer: podem tornar tota l'aigua a l'oceà. Tenim la seguretat que l'endemà, al migdia, haurem arribat a la nostra destinació. Ara l'aigua de la sala de màquines s'ha reduït, i puc descansar o caminar pel caos de la barca. Tinc ganes de despertar els altres. Tinc ganes de fer-los adonar-se de la proximitat de la mort.

Per tota la coberta hi ha persones amuntegades que dormen com socs. Alguns dels joves cepats han sortit de la cambra i ara s'aboquen per la borda. Tenen la cara vermella i brillant per la intensitat del sol, i quan m'hi acosto veig que estan xops de vòmit groc i d'aigua de mar. Els agafo per les espatlles i els sacsejo alhora que els escridasso fins que entenen la situació amb l'onatge i el perill de mort. Però només responen amb grunyits i escuma a la boca. Estan tan dèbils i febles que ni tan sols poden formar una frase sencera. No queda cap vestigi d'aquells joves arrogants i insolents que han turmentat les dones i les criatures a l'inici del viatge. Els seus músculs no ens serveixen de res ara.

Les famílies estan comprimides a l'extrem de la barca. M'adono que els singalesos han recuperat el seu filllet.

Aixeco els braços feixucs d'un pare i d'una mare que descansen sobre l'estènum d'una criatura i gairebé l'asfixien, i els poso sobre les cames febles de l'infant. No vull destorbar la sagrada unitat familiar mentre estan immersos en les profunditats del son, però no vull que la criatura s'ofegui sota les extremitats dels seus pares. Veig en aquest moment que l'infant està connectat amb el seu pare i la seva mare, arrecerat en el santuari dels seus braços. Guardo la imatge en un racó de la meva ment apesurada per poder-la tornar a veure de tant en tant.

La tragèdia ja ha colpejat la nostra embarcació, però encara avancem a una velocitat constant, com una cançó que harmonitza amb les pujades i baixades de les ones.

*Una caravana de cossos cansats
i encorbats en un son immòbil,
enmig de la immensitat de l'oceà,
empesos per les onades gegantines.
Sento l'olor de la mort.*

Tinc una sensació increïble de domini i de terror en el meu cos escanyolit i en els músculs cansats. Hauria de tornar a la sala de màquines.

L'aigua l'ha envaït i com més va, més en va pujant el nivell altre cop. L'ajudant del capità, tot sol, n'omple galledes, puja el tram curt d'escalas i, amb totes les seves forces, les buida a l'oceà. Mentre tragina l'aigua, se'n vessa a la coberta i l'aigua llisca per sota de les persones que hi ha ajagudes. L'Amic del Noi dels Ulls Blaus i els altres tornen a seure a les seves posicions i es veuen més atorrollats que mai. Estem cansats i cremats, però crec que compartim un sentit de solidaritat, d'una causa comuna. Hem de trobar la força de voluntat per estar desperts i lluitar. Dormir equival a morir. Torno a posar-me a treure aigua. No és el moment d'estar-se assegut.

Em cruspeixo una poma del Noi dels Ulls Blaus amb quatre queixalades i em planto a les escalas. El Noi dels Ulls Blaus i jo ens intercanviem les posicions; és un canvi tan petit que els meus músculs cansats no s'hi coneixen. Tant se val si m'estic dret a les escalas o a la vora de la barca, el que és important és que no parem de buidar galledes, que no parem de passar-nos-en. L'ajudant del capità n'omple una i me la dona. Jo agafo una galleda buida del Noi dels Ulls Blaus i la faig arribar a la sala de màquines. Ritme i acceleració, control i velocitat: mans que es mouen i galledes amb anses primes. Tot un dia sencer de lluita contra un forat que cada vegada s'eixampla més.

Per més aigua que traiem, el nivell d'aigua a penes baixa. Ja ens arriba fins a la cintura. L'Amic del Noi dels Ulls Blaus i els altres tornen a la bomba, encara que tots sabem que s'ha apagat per sempre. Som com algú que cau des d'una

gran altura i s'aferra a qualsevol cosa. En la lluita per eludir la mort es té tendència a creure en els miracles. Sorgeix la fe. Seria un miracle sentir el rugit de la bomba d'aigua.

El Forçut Musculós fa anar les manovelles amb totes les seves forces, però no passa res, res de res. La bomba d'aigua és un cadàver, immòbil com els cossos que jauen a la coberta.

Unes onades espantoses ens envesteixen des de tots costats i fan un soroll terrible. I com que són gairebé dues vegades més grosses que les d'abans, sembla que hagin de partir la nostra pobra embarcació per la meitat. La barca trontolla amb tanta violència que l'ajudant del capità perd l'equilibri i ens aboca l'aigua sobre el cap en comptes de tirar-la per la borda. El mar ens colpeja per totes bandes i el nivell de l'aigua dins la sala de màquines va pujant cada cop més. L'ajudant del capità és increïblement ràpid, ens esgota i ens fa perdre el ritme. Ens cauen les galledes, ens desconcentrem... i per culpa d'aquests breus intervals maldestres ens endarrerim.

El capità fa anar el timó a dreta i esquerra bruscament, sense parar; fa senyals amb la mà a l'Amic del Noi dels Ulls Blaus perquè vagi a buscar l'ajudant. Ell va al pont, sembla que hi ha una nova ordre. Aquest mariner magre i experimentat ha treballat incansablement durant hores. Deixa un buit immens a la nostra cadena i una sensació de dissort tumultuosa i de basarda indescriptible. Moments més tard, sembla, l'aigua guanya confiança i s'enfila per les parets de la sala de màquines, les onades ataquen el buc de l'embarcació amb fúria renovada. L'Amic del Noi dels Ulls Blaus substitueix l'ajudant del capità a la sala de màquines, però no s'hi pot comparar en força, i és massa dèbil per suportar la pudor de gasolina cremada, que és tan intensa que li fa plorar els ulls. El Forçut Musculós compareix a la sala de màquines; ara és més fort i més àgil que l'Amic del Noi dels Ulls Blaus. I el Jove de la Cua em substitueix a les escales. Quan fem el canvi, la cadena no para de treure aigua.

Tinc ganes de veure la criatura singalesa; la imatge d'aquell infant em fa anar fins a la popa. Passo per sobre dels cossos inerts que tenen la boca oberta i bavegen, avanço cap on hi ha les famílies buscant els singalesos. Els llavis del petit estan inflats i foscos. Descansa sobre el pit de la mare i té una respiració més regular que abans. Quina sensació de seguretat, el vincle de mare i fill! De sobte, apareix el Beneit Esdentegat i va cap al costat de l'embarcació arrossegant-se. Vomita copiosament fins que només treu gotes de bilis groga i àcida. Tot seguit, un dels joves arrogants s'aixeca, mira les onades furients i pixa damunt del munt de vòmit i dels seus companys de la vora. Fa cara de possés, com algú que ha perdut el seny després d'un contacte amb el més enllà. L'horror del mar l'ha hipnotitzat. Ja tant li fa on pixa.

L'aigua és plena de gasolina de la sala de màquines. L'ajudant del capità s'hi ha submergit amb draps i un bastó i intenta trobar el forat del fons de la barca per tancar-lo. Nosaltres som inútils i no el podem ajudar. Només podem ser testimonis del seu esforç; espectadors ansiosos dels seus moviments. L'aigua li arriba a les costelles, s'hi torna a capbussar amb el pal i un drap, cada vegada que surt a la superfície se li veu la cara més negra. Pràcticament no ha dit ni mitja paraula en tota l'estona, però la seva figura conserva la potència d'un guerrer, les proeses del qual s'han perdut en els annals de la història. Les venes sortints dels braços, dels panxells i de les canyes de les cames són un missatge per als homes, les dones i el mar. Li cobreixen el cos ossat com una xarxa. La cara, demacrada i arrugada, sembla esculpida pel mar i l'onatge desprietat. La seva agilitat i silenci espectral em fa pensar que fa molts anys que juga sense por amb la mort i les nits fosques de tempesta, com una manera de matar el temps; tot això li és ben natural.

Movent el cap d'un costat a l'altre, el Beneit Esdentegat arriba fins a l'escotilla de la sala de màquines; fa cara d'espantat.

És evident que està molt desorientat després d'una bona dormida; sembla incapaç d'entendre què passa. Sembla que el jove que ha pixat sobre els altres encara està sota els efectes d'alguna mena de trasbals mental i físic. Suposo que intenta comprendre què ens ha passat, a nosaltres i a la nostra malmesa embarcació. Així i tot, el capità sembla indiferent a tot l'enrenou que hi ha a la sala de màquines. Fa anar el timó amb energia i encara té el cigarret encès. Mostra tanta autoritat sobre les onades i la barca, que la seva presència es fa notar fins i tot a la sala de màquines, malgrat el coi de via d'aigua. Un poder tàcit el connecta amb el seu ajudant, l'embarcació i el mar.

L'ajudant continua escarrassant-se sota l'aigua contaminada de gasolina. Si aconseguix bloquejar el forat, potser es podrà impedir que el remolí d'onades s'endugui l'embarcació i els passatgers. El mar, però, és tan potent i implacable, que fa l'efecte que la barca es partirà per la meitat en qualsevol moment, encara que s'aconsegueixi tapar la via d'aigua. L'onatge colpeja la proa i els costats i ens fa trontollar a tots, sobretot les criatures, que pesen molt poc i que no podem subjectar amb res. Les onades agafen velocitat i ens fan anar d'una banda a l'altra de la coberta humida com uns autos de xoc; els cosos xoquen els uns contra els altres. El lloc que fa més por de l'embarcació és la vora: l'impacte d'una onada forta podria fer caure per la borda qualsevol que s'estigués allà dret. Atrapada a la cresta d'una onada, la barca cau i aterra amb una sacsejada tan forta que sembla que s'hagi de partir. L'estan destrossant, aquestes onades altes com muntanyes que ens ataquen. Això ens fa tremolar al fons del cor i de l'ànima, com el vertigen que se sent abans de l'impacte. La barca malmesa està a punt de sotsobrar. Troba l'equilibri uns moments fins que una altra onada ferotge escomet la proa sense avisar.

Les onades colpegen la proa rítmicament, amb més violència que abans. El soroll horrorós de cada investida és més terrible encara que les vibracions, com si aquestes onades gegantines es convertissin en parets marines de roca sòlida.

L'ajudant del capità finalment aconsegueix tapar la via d'aigua amb els draps i el bastó. Sense dir res, es posa a treure aigua de dins la sala de màquines. Amb rapidesa, torna a omplir galledes i les passa als de dalt. El Noi dels Ulls Blaus, dret a les escales, reprèn el seu paper.

És mitjanit. La foscor és absoluta. Les onades formidables copegen sense interrupció el buc, que està a punt de partir-se. L'embat de les ones engendra una barreja de terror i de tristor en els nostres pensaments.

L'extrem anterior de la barca es reventa i l'aigua surt amb força de sota els membres de la família, que encara jauen entrelaçats. El tap de la via d'aigua de la sala de màquines cedeix a la pressió de les onades i el nivell de l'aigua torna a pujar. Tots els altres passatgers es desperten de sobte i es troben davant la mort. Estem molls i entumits, però continuem traient aigua, sabent que podríem morir en un no res.

*Tot aquest enrenou
en la foscor de la nit
s'assembla a la mort,
fa olor de mort,
encarna la mort.
Els plors,
els crits,
els renecs,
els cops,
els sons de les criatures
els sons punyents i dolorosos de les criatures
aquests sons transformen el caos de la nau en un infern.*

Accelerem el ritme de les galledes i buidem l'aigua de pressa. Em fa l'efecte que les dones lluiten contra la mort amb més coratge encara que els homes. L'instint maternal les

converteix en llobes depredadores que miren fixament l'oceà ensenyant els ullals esmolats.

*En la foscúria més profunda,
a punt de perdre tota l'esperança,
encara te'n queda un bri
ben endins teu.*

*En la negra nit s'albira a l'horitzó
una llumeta
de la mida d'una espurna,
com un estel distant.*

Totes les nostres esperances se centren en un punt lluminós diminut i llunyà. La voluntat comuna pren forma de solidaritat i de lluita. Quina connexió hi ha entre sobreviure i arribar a aquell punt brillant i insignificant? La llum distant sembla vital; una crida a la guerra, una crida a lluitar per les nostres vides.

Però sembla que els de dins les cambres esperen que l'ajuda vingui del cel. Els sons de pregàries i recitacions que surten d'allà dins esborronen.

*La música de les odes espirituals infon terror.
La cacofonia de les recitacions religioses és sepulcral.
Les mostres insistents de queixa creen ansietat,
impregnen de terror l'ambient i els cors i les ments dels viatgers.
L'harmonia esfereïdora dels versos sagrats fa baixar el Judici Final
[del cel a la terra.*

Aquesta por és pitjor que la mort, trobo. En sentir les odes musicals a la fe i els càntics rituals, les criatures s'aferren a les seves mares. Les llàgrimes vessades per les ànimes del més enllà es barregen amb els càntics i les súpliques.

El matrimoni singalès sembla més espantat que ningú. La salmòdia de pregàries desconegudes els deu sonar estanya i

forana. Aquestes odes es barregen amb el ploriqueig dels infants fins que és com si et clavessin agulles; ens travessen a tots per dins. Els seus plors innocents eclipsen tots els altres sorolls fútils i esfereïdors.

La voluntat cega d'una onada copeja les cambres. La voluntat cega de les persones espantades s'aferra a alguna força metafísica o il·lusió en aquests últims instants; ningú no gosa mirar la mort a la cara. Com cérvols bramaires, tothom busca sigui com sigui la seva salvació dins d'aquestes harmonies inquietants.

El Beneit Esdentegat, que és un cristià que fuig de la persecució, se senya cada vegada que una onada s'estavella contra l'embarcació. Un cor de jaculatòries i d'himnes, versos en àrab, persa, kurd i moltes més llengües, una cambra de ressonància de recitacions esfereïdores.

Ara veig que l'home kurd té el seu fill torracollons en braços i sanglota, i recordo el seu comportament detestable de fa unes hores. Sembla que està angoixat en part per les onades aterridores i en part pel seu fill mort de por. M'adono que en aquests moments en què tot està a punt d'acabar-se, la dona s'avergonyeix de les llàgrimes del seu marit. Mira al voltant i quan veu el menyspreu reflectit a la cara dels altres, clava cops de colze al marit perquè pari d'humiliar-los a tots dos. És interessant veure com la dona s'agafa a les convencions, fins i tot en aquesta situació crítica i esbalaïdora.

Enmig de la confusió, la gent plora en privat, però jo no faig soroll. El nostre destí és la mort i no tinc cap altra opció sinó acceptar-la i abraçar-la. Puc plorar i deixar-me portar per la por opressiva o puc acceptar aquesta inevitabilitat agredolça. Tant el camí de la mort com el flux de la vida es manifesten en el nostre cos; el receptacle buit està subjecte a la destrucció. M'imagino a mi mateix mirant enrere des d'un lloc desconegut situat més endavant —jo mirant-me a mi mateix. Veig un cos mort però amb els ulls encara desperts que lluita per sobreviure.

*En aquest moment tot és absurd.
Cerco en el meu inconscient,
en les profunditats de la ment i de l'ànima,
allò que va donar forma a la meva existència;
o la raó
per creure en un déu
o en una força metafísica.
No hi trobo res de res.*

Durant uns instants m'esforço a abastar alguna cosa dins meu, en els racons més profunds i essencials de mi mateix. Per trobar-hi alguna cosa divina. Per aferrar-m'hi... potser. Però no hi descobreixo res sinó a mi mateix i una sensació d'immensa absurditat i futilitat.

*Pura absurditat,
futilitat,
una sensació semblant a viure la vida en si mateixa,
l'essència de la vida.*

Ser-ne conscient em fa valent. Així doncs, en aquest moment encenc un cigarret, hi faig unes quantes pipades i m'empasso el fum per fer-lo arribar als pulmons, els òrgans més castigats del meu cos. He acceptat la mort. Així i tot, a l'instant, la por es referma. La sensació de futilitat i absurditat comença a fusionar-se amb un terror despòtic d'una manera tan desconcertant. Regna el terror i, al mateix temps, l'absurditat de la vida l'usurpa. És una experiència única; és la primera vegada que visc aquestes sensacions. Accepto la mort i, mentre m'engoleix aquest remolí de soroll i neguits opressius...

M'ofego en el remolí del son.

*La fressa del nostre grup atemorit,
el so dels plors de fons,
l'embat de les ones,*

*els crits petrificats i silenciosos,
l'udol turmentat,
ones que gronxen el bressol d'un cadàver,
tot dins un reialme de mort i de foscor.
La mare hi és present,
és aquí, tota sola.
Viatja per sobre del mar o emergeix entre les ones?
On és?
No ho sé.
Només sé que és aquí,
al meu costat.
Té por.
La mare somriu i plora,
vessa llàgrimes d'anys de tristor.
Per què està contenta, la mare?
Per què plora?
No ho sé.
He vist celebrar unes noces amb danses rituals.
He sentit lamentacions que anunciaven una mort.
On podria ser, aquest lloc?
Majestuosos pics de muntanyes coberts de neu, plens de gel i
[abundants en fred.
Jo hi soc.
Soc una àguila.
Volo per damunt del terreny muntanyós,
per damunt de muntanyes que en tapen d'altres.
No hi ha cap mar a la vista;
des de tots costats, el territori és ben sec.
La presència de vells roures de fulla de castanyer.
La presència de la mare.
Ella sempre és present.*

... Soc en una de les cambres; dormo. Em veig a mi mateix; miro des del costat la dona singalesa. Vull dir des de la perspectiva de la seva abraçada. Veig el meu esquelet fumant un

cigarret en un racó. Estic segur que això no és el Kurdistan. Soc a l'oceà, la barca s'està fent miques, és plena de galledes buides i de forats pels quals surten dolls d'aigua.

*Torna la visió de les muntanyes que en tapen d'altres.
N'hi ha moltes, de muntanyes,
una cadena de muntanyes juntes,
muntanyes dins de muntanyes,
muntanyes que s'estenen fins a l'infinit,
muntanyes que amaguen roures de fulla de castanyer.
Les muntanyes són ermes,
no s'hi veu ni un sol arbre.
Les muntanyes es transformen en onades,
es transformen en onades agressives.
No, això no és el Kurdistan.
Així doncs, què hi fa aquí, la mare?
Per què hi ha guerra en aquest lloc?
Tancs, fileres de tancs, i helicòpters;
acer de batalla i cadàvers,
munts de morts i plors de dones endolades;
un gronxador infantil que penja de la branca d'un roure de fulla
[de castanyer;
noies amb vestits florejats, amb instruments musicals.
Hi ha guerra.
Vessa la sang i sona la música.
Muntanyes i onades,
onades i muntanyes.
On és, aquest lloc?
Per què dansa, la mare?*

... Em desperto espantat. Fosc arreu. La llum distant s'ha acostat. És més grossa i brillant. I jo, aquí, dins d'una cambra. De sota puguen crits i udols. És una zona de guerra. Tot està assetjat per les onades. No m'he bellugat gens però m'adono que les onades són més ferotges i més bel·ligerants.

Recorro tota l'embarcació. En un moment, la meva ànima es-corcolla aquest lloc de dalt a baix. Les nostres pors són més a prop. Estic sota setge...

*Una escena de valls,
valls plenes de roures de fulla de castanyer.
Al fons d'una vall hi ha un riu.
Estem envoltats d'onades.
La foscor és negra com el carbó.
Soc una àguila que sobrevola una escena espantosa com en un
[somni,
per damunt de la bellesa de les onades.
Els roures queden colgats al fons de la vall,
al fons del riu, sota les onades.
Un per un llisquen pels pendents que envolten la vall;
llisquen cap al remolí d'onades.
El riu se'ls empassarà i anirà creixent.
El riu del terror engoleix els roures de fulla de castanyer i creix i
[creix.
Els vessants que confinen la vall es van tancant i la van estrenyent.
Soc una àguila que sobrevola el cim.
A sota, el riu em va seguint.
Em porten les ales del desig
que s'enlairen amunt, amunt i em porten cap al cel.
Ja no hi ha més roures de fulla de castanyer.
Ja no hi ha més valls.
Ara hi ha rius pertot arreu.
Ara hi ha un mar.
No, és un oceà.
Hi ha aigua arreu.
Tenim el cel al davant.
Tenim aigua al davant.
Per què dansa, la mare?
Per què plora i dansa?
Les muntanyes, les onades.*

*El seguit de serralades.
Les onades, les serralades...
La barca és una desferra,
partida per la meitat,
atrapada en el remoli d'onades.
Crits d'auxili.
La barca de rescat s'acosta,
les veles recolzades al mig del cel.
Crits d'auxili...
Auxili...*

Auxili!

Em desperto amb un ensurt. Estic suant. Era un malson; un malson dins d'un malson. Veig claror de dia. La cambra és plena de persones aterrides. Fan crits d'auxili eixordadors. Hi ha un vaixell a pocs metres de distància.

No m'ho puc creure, som a un pas d'aquella resplendor... hem arribat a la llum. Ara i aquí hi ha un vaixell ple de mariners neguitosos i preocupats. Ens han rescatat; vull dir que estem a punt de ser rescatats. La nostra esperança vaga i remota s'ha fet tangible.

Tot passa de pressa. Ha arribat el moment. La sala de màquines i la proa s'han emplenat d'aigua. Al final ha guanyat l'aigua; ha anat més ràpid que les galledes i que l'ajudant del capità, que no ha parat de treure'n. La barca pesa molt. Un cap llarg ens connecta amb el vaixell pesquer indonesi i els mariners que veig que ens miren per la borda. El capità i l'ajudant puguen a bord de l'altra nau. El mar està... encalmat. Potser s'ha apaivagat en vista del rescat. Llancen una llanxa motora petita a l'aigua i inicien l'operació de salvament. Tothom vol pujar-hi. Però ells dicten les normes: primer les dones i les criatures. La llanxa fa una volta completa a l'entorn de la nostra barca, la qual estic segur que s'enfonsarà en qual-sevol moment. Finalment la llanxa motora es para davant de l'extrem de la nostra barca. Quatre persones, dues dones i dues

criatures, hi pugen. Els mariners triguen uns quants minuts a aixecar-les i deixar-les a la llanxa.

Noto la tensió dels mariners fornits que fan el rescat. No podem perdre temps. Aquesta barca podrida és plena de forats i està a les acaballes; estem a punt de sotsobrar. Ni tan sols ens podem moure de lloc a la barca; no podem trencar l'equilibri. És un joc de contrapesos entre la barca plena d'aigua, l'oceà encalmat i els nostres cossos cansats i masegats.

No puc creure que haguem pogut mantenir a ratlla la mort: com més va, més por tinc. He experimentat la vida amb tota la seva esplendor i pensava que la mort havia quedat relegada a la perifèria.

*Prendre consciència de la pròpia mortalitat;
travessar el misteriós laberint de la mort
ens esmorteix les pors i ens evoca els moments més bells.
Abraçant la vida,
la mort esdevé encara més terrible i esfereïdora.
La vida i la mort són dues cares de la mateixa moneda.
La mort ve després de la vida
i la mort és la forma més dolça de vida.*

Ara que la mort és més lluny, tinc més por de morir; la mort és més aterridora, més esfereïdora.

La petita llanxa motora transborda unes quantes persones més al vaixell. Els mariners estiren els cossos flàccids de les dones i dels nens. La família kurda puja a bord del vaixell. El marit, un malparit, ha passat per davant d'altres dones i criatures.

El matrimoni singalès arriba a l'extrem de la barca però les altres famílies els n'aparten de mala manera. L'home porta el petit en braços, però deixa passar els altres, potser perquè té por que la criatura caigui. Pugen al vaixell després de les altres famílies. El rescat del nen singalès em consola i m'animava, com si fos jo qui s'hagués salvat. Està als braços del seu pare. La mare no li treu els ulls de sobre ni un segon. Amb els

ulls segueixo la criatura: els meus ulls, els ulls d'un desconegut, juntament amb els ulls amorosos de la mare, clavats en el cosset del menut. Les nostres mirades de preocupació queden captivades per aquest infant.

Ara que ja han rescatat les dones i les criatures, comença la competició masculina. Ningú no està disposat a cedir ni un mil·límetre. Els joves arrogants salten a la llanxa motora. Em penso que el Noi dels Ulls Blaus està malalt; té els llavis molt foscos i inflats. Li tremolen les mans. Hauria de pujar a la llanxa tan aviat com sigui possible, però es refrena dient: «No, que hi pugin els altres, no et preocupis. D'aquí a pocs minuts hi pujarem nosaltres». Fa dos dies que el Noi dels Ulls Blaus no tanca els ulls; sembla ben desorientat. Ha treballat moltes hores i de segur que, com jo, encara veu passar galledes. Em fa l'efecte que aquesta escena ens quedarà gravada al cervell per sempre més.

La llanxa motora va i ve de la nostra barca al vaixell. Potser quedem unes vint persones a la coberta superior. La llanxa s'apropa al costat de babord de la barca i afluixa la marxa. El Noi dels Ulls Blaus, el Pingüi i un parell més es preparen per pujar-hi. Però, just en el moment que el Noi dels Ulls Blaus ha de saltar a la llanxa de rescat, la nostra barca es tomba en la direcció contrària. Jo soc a la coberta superior quan això passa; fa dos dies que estem a punt de bolcar... i ara passa de debò, la barca ha desaparegut del tot en qüestió de segons.

*Els nostres somnis, les nostres pors, el nostre coratge...
tot s'ha ofegat.*

*Un immens desastre dins d'un immens desastre,
ens enfonsem entre muntanyes d'onades,
ens ofeguem en la foscor,
ens enfonsem en l'oceà amarg,
engolits per l'oceà,
engolits sense pietat.*

Feixuga com una roca, la barca ens estavella contra la superfície de l'oceà. Penetro l'aigua i m'endinso en la foscor de l'oceà, acompanyat de la barca, acompanyat de la seva carcassa esberlada.

Avall...

M'enfonso encara més.

M'enfonso encara més.

La barca m'empaita.

*Vol atrapar-me,
atrapar-me i estirar-me cap endins.*

*Ha arribat la mort,
més seriosa que abans,
més esfereïdora que abans.*

Torna a arribar la mort, exactament al punt en què la vida ens havia concedit l'indult. Estic sol. No hi ha ningú més al voltant. Només jo.

*Encara més vulnerable,
encara més esfereït,
només espernego i nedo... inútil.
M'hi esforço amb tota l'energia... encegat.
Soc dins l'oceà profund... molt espantat.
Tanco els ulls.
Tinc massa por per obrir-los,
por de la foscor,
por de l'oceà cruel.*

Tanco els ulls per no tenir-los oberts i veure la foscor del fons del mar. Sento que una força vetlla per mi: és el meu àngel de la guarda que em vigila des de dalt? Em veig a mi mateix davallant, espernegant i nedant sota la barca, que m'estira cap avall, cap al fons. Mentre perdo el control i estic a punt de desmaiar-me, tinc un breu moment de lucidesa

i aconseguixo cercar refugi imaginant que soc en un altre lloc, lluny d'aquesta barca i de totes aquestes persones que, com jo, es debaten cegament dins l'aigua. Els veig, tots lluiten per salvar la vida. Noto que els mariners ens observen mentre bolquem. Noto que els passatgers a bord del vaixell observen l'escena que tant temien.

Recupero el control, un nou alè de vida, i nedo forçant el cos al màxim. He de distanciar-me de la barca, perquè em vol arrabassar la vida. Me n'allunyo, esgotant l'últim alè en aquest darrer moment, l'alè que fins ara he retingut als pulmons. El meu àngel de la guarda veu un home que neda amb totes les seves forces. Nedo com si travessés cercles de foc.

Soc al llindar

i entro al laberint de la mort.

*Potser en essència la mort implica guerra,
viure i morir alhora.*

*Nedo a través de les meves al·lucinacions,
de totes aquestes imatges,
creacions de la meva ment.*

Potser és cert que la barca ha baixat al fons de l'oceà abans que el meu cos insignificant. Potser he quedat atrapat en el remolí i nedo sense moure'm de lloc? Tant se val quina sigui la veritat, tant se val si són al·lucinacions meves: em rendeixo. He de sortir a la superfície, necessito oxigen, he d'arribar al vaixell que hi ha sobre meu.

Sense alè, nedo cap amunt i surto a la superfície travessant una ona petita, respirant amb dificultat. Obro els ulls i una altra onada em passa per sobre. Torno a enfonsar-me, les entranyes se m'omplen d'aigua. M'asfixio sota el pes de l'aigua salada i amarga que fa gust de gasolina.

Perdo el control. Estic marejat. M'impulso cap a la cresta d'una ona tan de pressa com puc i nedo sense forces; els budells em pesen de tan plens d'aigua. Veig l'altra embarcació

molt lluny. També veig el xuclador, l'indret on s'ha enfonsat la barca. Del nostre grup n'hi ha uns quants que s'aguanten agafats a un tros llarg de fusta que flota al mar. Uns crits de desesperació em ressonen dins les orelles tapades per l'aigua. Per sobre de l'aigua floten tot de motxilles i galledes; veig sabates que s'allunyen a la deriva.

Veure la colla d'homes abraçats a aquella mena de rai improvisat m'anima. Les cames i els braços se m'activen altre cop i travesso amb penes i treballs les onades feixugues. En aquests moments l'equilibri entre la vida i la mort vacil·la; m'acosto a la vida i mantinc a ratlla la mort, sembla.

Nedant em dirigeixo cap on hi ha els altres; els seus planys queden eclipsats per la immensitat de l'onatge. Hi soc més a prop, però una onada enorme que se m'apropa lentament em tira enrere. Els músculs se m'afluixen; em queden garratibats. La imatge de cadàvers flotant a l'aigua em passa pel cap, que tinc ple de pensaments angoixants. Però davant meu hi ha una perxa de fusta i una colla d'homes que em criden, encara que no els sento. La força que vetlla per mi des de dalt em fixa al cervell la imatge dels cadàvers atrapats en aquest remolí d'onades. Nedant vaig cap al punt on ha desaparegut la barca. Quedo atrapat entre les onades vertiginoses; estiro el braç cap a la meva salvadora, aquesta perxa de fusta. Intento agafar un tros de fusta d'una barca que ha estat en guerra amb el mar durant dos dies. Un darrer regal per als seus passatgers.

Lliurem una batalla.

L'onatge em sondrolla el cos cansat.

Morir sota les ones.

*La mort s'imposa a la vida,
una realitat massa dura per acceptar-la.*

Totalment desconcertat.

Com més va, més m'acosto al tros de fusta i al grup d'homes, però cada nova onada els colga durant uns instants.

Cada vegada que els caps afloren a la superfície, giren els ulls cap a mi, un home que malda per conservar la vida. Deuen tenir una sensació de seguretat mentre em veuen lluitar contra les onades, i s'aferren encara més a la fusta. Em donen ànims amb crits de suport; m'insten a continuar lluitant. Són un puntal que m'ajuda a doblar els esforços.

Només em falten uns quants metres. Hi ha un tros de corda enganxat a la fusta. L'agafo i impulsant-me pujo al rai improvisat. Tot de mans se m'ofereixen per ajudar-me: arribo a la fusta, on hi ha els altres, i tots ens hi aferrem ben junts amb molta força. Una altra batalla, lliurada en un altre camp. Sento que ha anat just que no morís. Les onades encara s'estavellen implacables sobre els nostres caps. Ens ofeguem durant uns moments, després omplim els pulmons d'oxigen fins que una altra onada ens envesteix. Ens ofeguem sota la pressió d'aquesta onada, després ens en tornem a alliberar per uns instants.

Les onades escometen els cossos masegats dels condemnats.

La vida va i ve.

La mort va i ve,

una vegada i una altra.

Quan una onada despietada em deixa anar, sento un cert alleujament en l'interval que s'escola abans del següent embat. La pressió sota l'aigua és tan gran que em fa l'efecte com si m'esquincessin, com si m'arranquessin del grup i tornés a córrer el perill de ser arrossegat per les onades. Cada vegada que quedo colgat, una cosa punxeguda com una agulla o un ganivet em burxa les cames o el tors. Em fa talls i se'm clava a dins. Sembla com si aquesta fusta tingués una mena d'esperit que vol ajudar el mar i intenta obligar-nos a rendir-nos i a deixar-nos anar. Em fa la sensació que tinc les cames plenes d'incisions. Un moment determinat, les onades i les puntes que sobresurten de la fusta m'ataquen totes alhora. Dolor de dos orígens diferents que m'agredeixen des de costats diferents,

però tots dos amb el mateix objectiu: fer que em rendeixi, anorrear-me els músculs i obligar-me a acceptar la mort.

Quan alcem el cap per sobre de l'aigua, no apartem els ulls de la llanxa motora. D'una manera erràtica, la llanxa accelera i dibuixa cercles al nostre voltant; aconsegueix recollir unes quantes persones que suren sobre les onades. El Beneit Esdentegat és un dels que lluiten per sobreviure i flota a l'aigua com una de les motxilles. L'havia perdut de vista en la confusió del moment en què les dones i les criatures pujaven a la llanxa. I ara, just quan sembla que està disposat a rendir-se i a lliurar-se al seu destí, un braç potent l'agafa pel coll i el treu de l'aigua. Com jo, ha de lluitar contra les ones, però el rescata abans que tingui temps d'arribar al nostre rai.

Veig aquest rescat com una sèrie d'imatges distorsionades i trencades. Com una escena d'una pel·lícula feta amb uns quants fotogrames separats l'un de l'altre però connectats entre ells: mans que s'agiten, homes al caire de l'esgotament, la negror de l'oceà, la presència de la llanxa motora, l'aigua fosca, cossos que algú estira i deixa a la llanxa, totalment debilitats, i finalment el soroll de la llanxa motora que s'allunya i el solc que deixa. Les onades continuen escometent-nos, masegant-nos el cos; les puntes que surten de la fusta encara se'ns claven i ens tallen des de sota. L'atac des de dos bàndols continua. Encara tinc la sensació que ens esqueixen, que ens volen arrancar d'aquesta perxa: la sensació que ens empenyen a rendir-nos. Amb la mirada només busco una cosa: la llanxa motora.

Durant una estona soc presoner de les onades opressives. M'hi resisteixo amb tota la força dels músculs. Quan trec el cap a la superfície, miro al voltant buscant la llanxa en un atac de pànic. I llavors, una visió increïble i meravellosa del més enllà em diu:

Just és que alguns em trobin

esfereïdor, com un esperit rebel.

Però, déu meu, com podria fer mai por, jo?

*Jo, que només soc un estel fràgil que sense rumb
voleia sobre els teulats d'un cel boirós...*

Els atacs de les onades escumejants ara semblen més furients que abans. Potser amb l'arribada de la llanxa, el mar ha accelerat el ritme amb la intenció d'empassar-se la seva víctima, o les seves víctimes. La llanxa motora no sembla prou eficaç. Recull quatre homes més de la colla que ens aferrem a la fusta. Ara som una cadena inconnexa. De tots els passatgers, només en quedem uns quants, els que fa hores i hores que ens esperem com a preses de l'àngel negre de la mort. Potser estem ferits, però encara lluitem...

Sembla que el mar té moltes ganes d'enfonsar la fusta i els seus passatgers angoixats i exhausts. La fusta s'ha anat amarrant d'aigua i comença a submergir-se: tot es podria acabar en qualsevol moment. No em queda res i ni tan sols puc moure els braços. Perdo el coneixement durant uns segons. Però deixar-se anar d'aquesta fusta equival a una mort segura.

De sobte torna la llanxa motora. Fa voltes al nostre entorn. Crea algunes ones petites, que s'afegeixen a les onades grosses i mortals que ens envesteixen, i després s'atura. En un no res, algú allarga les mans per salvar-me. Em sento com una bestiola atrapada a les urpes d'un depredador assassí.

Al cap d'uns instants, uns mariners joves m'alcen el cos ossut i ferit per sobre dels costats del vaixell; els braços els fan olor de mar. Tot seguit m'estiren a la coberta eixuta. M'estic ajagut de bocaterrosa i a les orelles m'arriben els gemecs i els plors del nostre grup traumatitzat.

*L'oceà ha executat el seu sacrifici.
Aquell riu... aquest mar...
tots dos conflueixen en aquest moment.*

El Noi dels Ulls Blaus és mort.

El rai del purgatori

Les llunes diran veritats terribles

Rescatat. Reubicat.

Una segona barca.

Un altre viatge des d'Indonèsia.

*Un altre esforç; una prova de la voluntat
sense la certesa que ens salvarem.*

Purgatori.

El sol roent ha quedat gravat al mig del cel. De la manera més íntima possible, aquest sol abrusador amortalla l'oceà, que sembla un mirall guerxat que s'estén molt enllà... infinit. Les ones s'acosten i se'n van i de tant en tant gronxen la nostra barca de pesca, que, petita i blanca, descansa al costat d'un vaixell de càrrega enorme, gros com un edifici. La nostra barca és com una pedreta que dorm serenament sota l'ombra d'una roca immensa. El sol sembla més gros que de costum; els rajos cauen de ple i fonen la pell, ens desfan a tots nosaltres, potser els únics éssers vius d'aquesta extensió formidable, d'aquest mar vast i obert.

El vaixell de càrrega britànic que s'enlaira damunt nostre està abarrotat de contenidors vermells i blaus, disposats de manera que sembla que vulguin tocar el cel, un cel que no té ni un núvol. De la coberta estant, els mariners apunten mànecgues a la nostra barca i als passatgers i ens deixen tan xops que ara fem olor de mar. Homes fets i peluts competeixen per les dutxes, i fan bestieses només per esbandir-se sota el sol calent. Frenètics, es trepitgen els uns als altres. Les dones s'han deixat anar als seients del nivell més baix de l'embarcació, i seuen l'una a tocar de l'altra en cadires velles i atrotinades. Algunes

tenen criatures petites als braços, infants que tenen els llavis morats i inflats.

Des de la coberta de la nostra barca no distingeixo bé els mariners. Només se'n veuen els caps rossos. És fàcil imaginar-ne els ulls: un ulls blaus, del color de l'oceà. L'oceà del qual ens han rescatat. Els mariners fan pujar les mànegues i tot seguit fan baixar a la coberta de la nostra barca una petita plataforma amb paquets individuals de galetes, ampolles d'aigua i molts paquets de tabac. La plataforma va baixant des de dalt mentre els homes a bord estiren els braços des de sota. La trobada amb el vaixell britànic s'ha caracteritzat per una amabilitat extraordinària. Hem oblidat del tot la violència, els insults, els renecs i les llàgrimes de les experiències anteriors amb les autoritats.

Quan han vist aquests obsequis, els homes s'han animat. Tots lluiten per quedar-se la part més grossa del petit botí. Els homes casats —homes que tenen les dones abandonades al nivell més baix— s'hi esforcen més que els altres. Fan molt d'enrenou fins que aconseguen aferrar uns quants paquets més de galetes. Sembla que facin mostra d'alguna mena de masculinitat exuberant, empesos per un sentit del deure aclaparador, per la responsabilitat d'omplir el ventre de les seves famílies, d'alimentar-les a qualsevol preu. Llops salvatges, tots ells, llops famolencs que devoren i arrenquen entranyes. De tant en tant, es grunyen els uns als altres.

Així que s'acaba la batussa, els joves de seguida encenen cigarrets... i embruten l'aire amb fum fosc, contaminen com un núvol tèrbol. Ben aviat, tota la coberta superior de la barca queda colgada sota el fum.

Els homes l'inhalen amb gran plaer: el fum els baixa pels pulmons, els travessa l'estómac i els budells secs, els budells buits, i quan l'expulsen té regust de fam. El gust de dies de gana.

No hi ha hagut ni una engruna de justícia, ni una solució igualitària, ni un resultat moralment just en el repartiment

del petit botí. Així i tot, segons la llei de la selva, ha estat un exemple de justícia per excel·lència. El més fort s'ha emportat la part més grossa. Veig com un home gras i calb que té una cama esguerrada s'omple les dues butxaques. L'observo quan està a punt d'empassar-se una galeta i rellisca en un bassal que hi ha a la coberta. Sembla que hagi de caure de cap, però llavors, amb molta habilitat recupera l'equilibri. Ni tan sols deixa anar la galeta. Tot i la cama esguerrada, ha estat capaç de ficar-se més galetes a les butxaques que no pas algú com jo. Un cop s'ha redreçat, s'amaga un paquet sota la camisa bruta i, amb la cara ben vermella, baixa al pis de sota.

Mentre aquests homes cansats i enfadats desfoguen les seves frustracions, la Nostra Golshifteh²⁶ puja a dalt. Els es-
criidassa i els arrabassa galetes i cigarrets de les mans per re-
partir-los entre les dones i les criatures de sota. Sembla com si
llamps i trons haguessin fet callar tothom durant uns instants.
La Nostra Golshifteh és ampla de cos i de cara, i té els ulls
foscos plens de fúria. És iraniana, mare i proactiva; una dona
amb autoritat. Tot i que estem perduts a l'oceà, es compor-
ta amb valentia i dignitat. Mentre que n'hi ha molts que per
un dàtil o un festuc no tenen manies per trepitjar d'altres que
han caigut, ella ajuda els que tenen por enmig del caos. Al
cap de dos dies que érem al mar, ens vam adonar que només
quedava un tanc d'aigua a l'embarcació, i ella la va racio-
nar per evitar que ningú morís de gana o de set. És orgullosa i
segura de si mateixa com una lleona. És valenta fins i tot per
sortir del nivell més baix, que s'ha convertit en un cau per a
dones més tímides, per plantar cara als homes i posar-los al
seu lloc. Té tanta fortalesa que ningú no la contradiu. Ningú
no hi discuteix. Hi ha una mena de respecte especial entre ella

26 Hem triat aquest nom en honor a l'actriu iraniana Golshifteh Farahani, que ara viu a l'exili. Behrouz li té un gran respecte; per a ell, Golshifteh és una artista modèlica i una persona profunda. És coneguda pel coratge per a infringir les normes tradicionals, i Behrouz la considera una revolucionària. (Nota d'Omid Tofighian, traductor del persa a l'anglès).

i els altres passatgers; tothom sap que la Nostra Golshifteh no és d'aquelles persones que fan provisions només per als seus dos fills o per al seu marit esprimatxat. Així que se'n va, s'estén la calma i tots trobem un lloc per seure i empassar-nos aquestes galetes eixutes.

Veig que l'Amic del Noi dels Ulls Blaus té la cara ben vermella del sol. Seu al caire de la barca i contempla l'horitzó. L'Azadeh, la seva xicota, és a sota amb les altres dones. Sé que fa més de quatre mesos que es donen suport i ànim l'un a l'altre. A Indonèsia van tenir més d'una dificultat. No és la primera vegada que tots tres hem intentat arribar a terra ferma després d'estar a punt d'ofegar-nos al mar. Ells dos també eren entre la gent amb qui vaig intentar arribar a Austràlia per primera vegada. Però es van convèncer mútuament de continuar aquest periple. Ara estan en una situació emocionant: un darrer pas i arribarem a la nostra destinació.

El Beneit Esdentegat passa per davant del timó amb un somriure victoriós. Està content com un nen amb un caramel. Recordo el soterrani d'aquell hotel de Kendari on el Beneit Esdentegat em va explicar una cosa molt trista. Quan era jove el van tancar a la presó. Em va dir que havia vist la seva mare per última vegada quan estava tancat. Ella li va dir: «Em sembla que aquesta és l'última vegada que et veuré, fill meu», i una setmana més tard li van fer saber que la seva mare havia mort. El seu pare va morir tan sols dues setmanes més tard. Quan parlava dels seus pares, se li negaven els ulls. Aquestes desgràcies li han deixat una empremta dolorosa: es veu més vell del que és.

Però ara sembla conscient que està a punt de viure moments molt feliços, sembla que intueix que el seu somni s'està fent realitat. Se li veu als trets de la cara. Que la vida li somriu per fi, encara que hagi arribat a aquesta etapa de la vida envoltat de mort. Això és el que té la mort: quan la veus a prop, la vida adquireix un sentit meravellós.

Fa l'efecte que la gent que seu al meu voltant té el cap ple de pensaments bonics i d'imatges de somni, tot i que els turmenten records esquinçats i pertorbadors. La fam ha estat una barrera per a l'optimisme. Però ara tothom està alegre. Fins i tot els que mengen o fumen en silenci projecten alegria a l'ambient. La nostra dura odissea s'ha acabat i, des de l'anunci del capità britànic, tothom espera il·lusionat l'arribada de la marina australiana.

La fam és una força molt poderosa. Ho impregna tot. Un simple festuc, un sol dàtil, pot determinar si vius o si mors. Això és una cosa que he entès els dies que he passat gana al mar. Moltes vegades he vist algú que, d'amagat, es treia un dàtil de dins la roba interior i se l'empassava en un no res, no fos cas que algú el veiés, no fos cas que algú s'adonés que el seu alè feia olor de menjar. Tothom vigila tothom; amb la mirada busquen una boca que mastega o un coll que engoleix.

Però ara totes les suspicàcies han desaparegut, i això deixa espai per a l'alegria i la bondat. Sentim la felicitat de la beatitud de la vida. Sento que tots els meus malsons s'han acabat, i tot gràcies a aquest vaixell de càrrega. Estic segur que aquesta vegada m'he escapat de la mort; puc donar testimoni de la vida plena que m'envolta.

En aquest estat, encenc un dels cigarrets que, fa pocs instants, han estat font de conflictes. Quan inhalo, el fum se'm barreja amb la galeta mastegada de l'estómac.

Amb tot, encara em venen flaixos del malson d'Indonèsia i d'aquest oceà.

Vagar sense llar.

Fam.

*Lluitar contra les onades,
a punt d'ofegar-me.*

M'adono que fa falta temps perquè aquestes escenes fragmentades s'ordenin. Però hi ha una cosa clara: almenys s'ha

acabat aquest malson ara que finalment arribo a la darrera etapa del meu viatge.

El meu pobre estómac, eixut com el tinc, s'imposa i fa fora tots els altres pensaments. Me'l sento, me'l puc imaginar; tot jo em concentro en l'estómac i en el menjar mastegat que hi ha a dins. És com si tingués un òrgan de més al cos. La gana i la set m'han portat fins a les portes de la mort; la gana i la set m'han capgirat totes les altres facultats i me les han dirigit cap als budells.

Si no fos per algú com la Nostra Golshifteh, potser ara no m'estaria assegut aquí, amb el cul sobre aquest terra tan dur. Potser estaria com el Noi dels Ulls Blaus... al fons de l'oceà. Ara, és clar, l'estat del mar és diferent... d'una calma total i estranya.

Totes les naus que es dirigeixen a Austràlia es regeixen per una llei salvatge. Si algú perd la vida durant la travessia, el seu cadàver no arriba mai a terra ferma. He sentit dir que els capitans abandonen sense compassió els morts entre les ones. Si hagués mort en aquest viatge, estic segur que haurien llençat el meu cadàver a l'oceà sense pensar-s'hi gens; m'haurien tirat per la borda perquè servís de pastura per als taurons i a peixos estranys.

Durant el primer viatge, el menjar era el que menys ens preocupava. Però en aquest vaixell, la gent està alerta i amantent; té gana. Fam. El malestar els feia estar en peu de guerra. I quan vaig pujar a bord, jo no duia res de res per menjar, mentre que els altres havien acumulat provisions per a dies.

El tercer o quart dia d'aquest viatge, quan vam deixar enrere l'última illa que marcava les fronteres d'Indonèsia, vam fer una pausa. Jo tenia tanta gana que perdia el coneixement... Estava famèlic. Forfollant, palpant en una escletxa vora els motors greixosos, vaig trobar un trist cacauet. Era ben negre i brut. Vaig treure'n la capa de brutícia amb l'ungla, me'l vaig ficar a la boca i me'l vaig empassar. Ara que ha passat molt temps, puc afirmar que aquell únic cacauet m'ha sustentat

des d'aquell dia fins ara que hem arribat a aquest vaixell de càrrega. Subsistir amb un sol cacauet, quan al meu voltant hi havia qui tenia menjar a la motxilla i a les butxaques.

Una vegada, durant aquest viatge, estava tan marejat per la gana que em vaig alçar i vaig començar a amenaçar altres passatgers a l'atzar. Recordo exactament la frase que els deixava anar: «Mireu, tinc gana i és ben natural que assalti qual-sevol que tingui menjar... i això penso fer!». Una declaració lògica. Potser fins i tot filosòfica. Però feta en un moment en què la fam i la por de morir em desequilibrava. Mirant enrere, m'adono que, en essència, aquella actuació va ser una paròdia del poder. Imagineu la meva conducta, els meus gestos, imagineu-me fent aquella declaració. Imagineu-me a mi, amb les costelles marcades. Imagineu-me, un home a qui se li veuen tant les costelles que es podrien comptar. Imagineu-me en aquest estat intentant imposar-me. Quina escena més ridícula!

I ara, des d'aquest purgatori, sota la vigilància d'un vaixell de càrrega britànic, reflexiono sobre aquells dies, sobre el punt crític de fam i set a què vaig arribar, sobre la por incessant de les onades.

Em noto el que m'he menjat als budells com si fos melassa que s'ajunta amb la sang que em recorre per dins.

*Ho sento dins meu,
ho puc sentir tot.
Sento com em funciona l'aparell digestiu,
el sento amb precisió.
El meu cos està al caire del col·lapse,
ho sento als ossos.
El meu cos ara és una estructura òssia.
Soc un esquelet cobert de capes de pell cremada.*

Però aquest mateix cos, aquest cos afeblit, també és capaç de sobreviure. Abans d'aquest mos vaig sobreviure a la fam i a la set durant set dies. Era una forma de resistència, una

mena de victòria dolça. Una victòria que ha convertit el meu cos en una entitat esclafada i intranscendent.

Unes quantes persones s'apleguen vora el timó. Deixen anar unes riallades tan fortes que tothom les sent. Es riuen del Pingüí, se'n mofen. El Pingüí jau a la màrrega del capità, amb les mans parades, com algú que es rendeix, i amb les cames, tortes com són, ben eixarrancades, com un ànec. Té els ulls oberts, però la mirada, envidriada, reflecteix el terror que sent. Sembla un cadàver.

Aquesta nit hi hagut tempesta. El cel rugia i ha començat a caure un xàfec de gotes feixugues i esmolades com dards; llavors el capità ha manat a tots els homes que baixessin a sota coberta. (Això fa que tot el pes es concentri a baix i s'evita que la barca sotsobri. L'estat de la barca era tan deplorable que, efectivament, estava a punt d'enfonsar-se.) El Pingüí és l'únic que no ha fet cas de l'ordre del capità i s'ha estat on és ara, com una planxa metàl·lica estesa a terra. Uns quants han provat d'aixecar-lo, però era com si l'haguessin clavat a la coberta per les extremitats. Així doncs, està en aquesta posició des d'aquesta nit. Potser mentalment encara veu una allau d'imatges de la tempesta. Sembla que no s'adoni gens del que té al voltant, inconscient de l'entorn immediat i del vaixell enorme que ens ha salvat. Sembla com si pensés que el mínim moviment l'ha de matar.

L'Amic del Noi dels Ulls Blaus li introdueix una galeta a la boca i la hi fa baixar amb aigua. Però ell continua enganxat a la coberta com si fos cola. Ni tan sols s'ha mogut sota el dosser que cobreix la cabina del capità. És indubtable que ha viscut una nit esborronadora al costat del nostre esgotat capità, mentre la pluja els queia al damunt com rocs pesants i el vent els fuetjava amb ferotgia fins a aquest matí. Ha esdevingut captiu de la mort, enclaustrat en el seu cos.

Paradoxalment, potser si hagués cedit només un dit, la tempesta no l'hauria deixat tan baldat.

Ara sembla un tros de carn pàl·lida. Els homes que se'n burllen també estaven pàl·lids de por aquesta nit. No s'adonen que el Pingüí és molt valent; l'home de qui es riuen ja va estar a punt de morir una altra vegada. Deu ser una qualitat misteriosa i secreta: un coratge que li permet desafiar aquest oceà per segona vegada, reptar-lo altre cop malgrat les onades colossals.

Veient-lo tan abatut, famolenc i esfereït, els altres s'envaïlenteixen i se senten més segurs: una actitud perversa. Els febles sempre se senten poderosos quan veuen patir els altres. Veure com els altres s'enfonsen fa sortir l'opressor que tots duem a dins. L'enfonsament dels altres fa que ens sentim satisfets del nostre estat.

Un noi ros a qui se li comença a pelar la cara seu en una vora de la barca amb el seu amic calb, i assenyala el Pingüí mentre deixa anar unes riallades sonores. Com els altres, intenta no fer cas de la por que sent, de la seva feblesa; s'estima més amagar-la sota una capa d'alegria.

Fa uns quants dies, quan vam atracar a l'última illa indonèsia, a molts passatgers els feia basarda el mar tempestuós i van provar de convèncer el capità de tornar al continent. Però el Noi Ros i uns quants nois més van amenaçar el capità i els passatgers, i van exigir de reprendre el rumb cap a la nostra destinació original. No vam tenir cap altre remei que cedir. He d'admetre que jo estava a favor de continuar la ruta, però no vaig dir res. Ara em turmenta un sentiment de culpa; ningú més tenia cap possibilitat davant d'aquella colla de joves tossuts, i això, és clar, m'inclou a mi.

En aquells dies hi va haver un moment en què el Noi Ros va caure per la borda. Aquesta situació va provocar rialles i bromes. El noi espernegava i movia els braços frenèticament i ben espantat, com un ratolí que s'ofega. El Beneit Esdentegat, en un gest de valentia, es va llançar a les ones i el va tornar a pujar a bord. Tan bon punt el noi va posar els peus a la

coberta, va començar a vomitar aigua de mar amarga, tremolant i estremeint-se, feble com un ratolí negat.

I per això ara el Noi Ros troba consol en l'estat deplorable del Pingüí, per dissimular la seva pròpia fragilitat i la por que té arrelada ben endins. Obre la boca de bat a bat i se li veuen les dents grogues. Avui és l'humà més poderós del món, a diferència del Pingüí, que és el més dèbil i el més poruc.

A alguns sembla que no els interessa gaire el Pingüí. Un noi alt que fa dues nits molestava les famílies i escridassava les dones ara es veu tranquil. Es menja les engrunes de galeta que queden al cul d'un embolcall de plàstic. Tot de bocinets se li han acumulat al voltant de la boca, i una pols de galeta li cobreix el borriçol del llavi superior. Sembla un gat que ha ficat el cap dins d'un bol de llet. S'empassa les engrunes diminutes de galeta i passa la llengua per la resta de l'embolcall. La manera com aixeca el cap del plàstic i després l'hi torna a enfonsar em fa pensar en una cabra que té la menjadora plena de farratge deliciós durant un hivern assotat per la fam. Tira el musell cap endavant, s'omple la boca i després aparta les barres del plàstic i va remugant. Sembla satisfet. No para mai de mastegar, tot i que continua xerrant. Mastega, engoleix i escup una sèrie de paraules a l'aire. Jo l'escolto i, si bé no sembla que s'adreci a ningú en concret, encara vol que els qui seuen al voltant l'escoltin. Sembla que justifiqui la conducta dels dies anteriors.

—Ja us vaig dir que no havíem de girar cua...

»Sabia que finalment arribaríem a Austràlia...

»Sabia que no havíem de sucumbir als raonaments d'aquestes dones espantades...

»Benvinguts a Austràlia...

»Només cal una mica de coratge!

I així anava dient, empastifant amb aquestes peculiars expressions d'orgull i d'arrogància l'embolcall de plàstic de les galetes.

Els mariners encara ens miren des de la coberta del vaixell, des d'allà dalt, vora les piles de contenidors que arriben fins al cel. Miren cap avall, cap a la nostra barca i els seus passatgers. Miren els que abans estaven assetjats pel caos i la commoció però que ara estan tranquils, encara que exhausts. Alguns dels mariners fan fotografies; volen gravar imatges de nosaltres, els supervivents. Estaven tan expectants com nosaltres, sens dubte... Nosaltres esperem il·lusionats l'arribada de la marina australiana, ells esperen poder-nos lliurar i desfer-se de la nostra barca. Els mariners a bord del vaixell deuen tenir ganes de continuar la travessia, de reprendre el rumb.

*Passen les hores,
seiem sota el sol abrusador,
esperem sota el sol desprietat,
esperem amb dolça expectació.
Esperem mentre sentim l'olor de la llibertat.*

En el fons del meu cervell, però, hi bull una cosa que m'amoïna. Tinc por que la policia marítima d'Indonèsia aparegui de sobte a l'horitzó. Tinc por que es presentin i ens ho espatllin tot.

Algunes dones s'han armat de valor per sortir del seu cau a la coberta inferior. Han pujat per afrontar la calor tòrrida del sol; potser amb l'esperança que aquí dalt la suor se'ls evaporarà. Una d'elles és la dona d'en Mani de la Cama Esguerrada,²⁷ porta el seu fill de dos anys en braços. La criatura xiscla i plora; és com una mena de cant llarg i eixordador. El so dels

27 Mani era el nom del pintor i profeta que va fundar el maniqueisme, una religió gnòstica. Mani (216-274 d.C) va néixer a l'actual Iraq quan estava sota el domini persa, durant el període de la dinastia parta, que poc temps després va ser enderrocada per la sassànida. La religió es va propagar per moltes regions i el maniqueisme va ser perseguit durant segles dins dels territoris sassànides i romans, i més tard pels governants xinesos i àrabs. Mani també tenia un problema físic en un peu o en una cama i va ser executat per ordre de Bahrām I (xa sassànida).